

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Starîș Ghenadie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de către Starîș Ghenadie, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 28 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

(Dosarul nr. 2ra-381/24

Nr. PIGD 2-22052794-01-2ra-26032024)

Recurs declarat după 01 septembrie 2023. Recurs vădit neîntemeiat, conform art. 433 (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a ei.

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A. Brăgaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Sîrbu, D. Dulghieru, I. Țurcan)

28 ianuarie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 13 aprilie 2022, Starîș Ghenadie s-a adresat în instanță cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și a cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii a arătat că la 03 februarie 2017, de către Inspectoratul de Poliție Soroca, s-a dispus începerea urmăririi penale conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art. XX alin. (X) lit. X) și X) din Codul penal, iar la 16 februarie 2017, Starîș Ghenadie a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală enunțată.

3. Totodată, la 15 martie 2017, de către Inspectoratul de Poliție Soroca s-a mai dispus începerea urmăririi penale conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art. XX alin. (X) lit. X) și X) din Codul penal, pe pretinsul fapt că „la 21 august 2016, Starîș Ghenadie, folosindu-se de automobilul de model „Mercedes-Benz” cu n/î XX-XX-X, care nu-i aparține cu drept de proprietate, pe care l-a obținut de la Șarco Serghei, urmărind scopul de îmbogățire, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, intenționat, l-a vândut ilegal la prețul de 2 700,00 euro lui Dintiu Rustam, asigurându-l preventiv pe ultimul că acest automobil îi aparține lui și nu este sustras, sechestrat, gajat, astfel cauzându-i lui Dintiu Rustam o daună materială considerabilă”.

4. La 28 martie 2017, Starîș Ghenadie a fost recunoscut în calitate de bănuț și în respectiva cauză penală, indicată mai sus. Totodată la aceeași dată, cauzele penale enunțate au fost conexe într-o singură cauză penală, fiindu-i atribuit numărul: XXXXXXXX.

5. Respectiv, la 10 mai 2017, de către procuratura raionului Soroca, a fost pus sub învinuire Starîș Ghenadie, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute la art. XX alin. (X) din Codul penal, în cauza penală cu nr. XXXXXXXX.

6. A afirmat că în cele din urmă, procurorul pe caz a întocmit rechizitoriul privitor la cauza penală nr. XXXXXXXX despre învinuirea lui Starîș Ghenadie în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X) din

Codul penal, cu transmiterea dosarului penal la data de 30 iunie 2017, spre examinare în fond la Judecătoria Soroca.

7. Prin sentința din 22 martie 2019 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, s-a recunoscut vinovat Starîș Ghenadie în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X) din Codul penal și în baza acestei legi, s-a condamnat la pedeapsă penală sub formă de 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității. S-a admis parțial acțiunea civilă și s-a dispus încasarea de la Starîș Ghenadie în beneficiul lui Șarco Serghei, a prejudiciului moral în mărime de 2000,00 de lei și cheltuielilor pentru asistență juridică acordată în mărime de 5000,00 de lei.

8. Prin decizia din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, s-a respins ca nefondat apelul inculpatului Starîș Ghenadie, declarat împotriva sentinței din 22 martie 2019 a Judecătoriei Soroca, sediul Central. Apelurile procurorului în Procuratura Soroca, Alexandr Corețchii, și al avocatului Dumitru Bejenar în interesele părții vătămate Șarco Serghei, s-au admis, iar sentința în cauză s-a casat în latura condamnării lui Starîș Ghenadie și în latura acțiunii civile, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează: Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. XX alin. (X) din Codul penal și în baza acestei legi i s-a stabilit pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani, cu privarea de dreptul de a exercita funcții legate de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 5 ani, pedeapsa închisorii urmând a fi executată în penitenciar de tip semiînchis.

9. Astfel, a susținut că Starîș Ghenadie s-a luat sub arest imediat din sala de judecată, termenul pedepsei urmându-i a fi calculat din 13 noiembrie 2019. Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Șarco Serghei s-a admis în parte, fiind dispus încasarea în beneficiul acestuia din contul inculpatului Starîș Ghenadie a sumei de 5 000,00 de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin infracțiune și suma de 11 000,00 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată suportate pentru asistența juridică. Respectiv, în temeiul actului judecătoresc enunțat, reclamantul Starîș Ghenadie a fost plasat în arest începând cu data de 13 noiembrie 2019, în vederea executării sentinței de condamnare.

10. Prin decizia din 23 iunie 2020 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul ordinar declarat de către Starîș Ghenadie, s-a casat total decizia din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, emisă în privința lui Starîș Ghenadie, fiind dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. Totodată, s-a dispus eliberarea lui Starîș Ghenadie din penitenciar în caz că nu se deține în baza unei alte hotărâri de condamnare sau măsuri de reprimare. Astfel, în temeiul actului judecătoresc enunțat, Starîș Ghenadie, a fost eliberat din penitenciar, la data de 23 iunie 2020.

11. Prin decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Bălți, s-au respins ca fiind nefondate apelurile procurorului în Procuratura r-nul Soroca, Alexandr

Corețchii și avocatului Bejenar Dumitru în interesele părții vătămate Șarco Serghei, declarate împotriva sentinței din 22 martie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Central, în cauza penală în privința lui Starîș Ghenadie.

12. Totodată, apelurile avocatului Geru Vasile în interesele inculpatului Starîș Ghenadie și a inculpatului Starîș Ghenadie, declarate împotriva sentinței din 22 martie 2019 a Judecătorei Soroca sediul central, în cauza penală în privința lui Starîș Ghenadie, s-au admis ca fondate, fiind casată sentința în latura penală și civilă, cu rejudecarea cauzei penale și adoptarea unei noi hotărâri, după cum urmează: Starîș Ghenadie învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X) din Codul penal, s-a achitat în baza art. 390 alin. (1) pct.3) din Codul de procedură penală, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

13. A menționat că prin decizia din 09 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție, s-a declarat inadmisibil recursul ordinar declarat de către Procuratura de circumscripție Bălți, împotriva deciziei din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Bălți, în cauza penală în privința lui Starîș Ghenadie, ca fiind vădit neîntemeiat.

14. A afirmat că prin actele judecătorești definitive și irevocabile enumerate supra, reclamantul Starîș Ghenadie, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin. (X) din Codul penal a fost achitat și reabilitat deplin, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală din motiv că fapta incriminată lui Starîș Ghenadie nu întrunește elementele infracțiunii. Respectiv, toate acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești privind învinuirea, privarea de libertate și condamnarea lui Starîș Ghenadie - sunt ilegale, iar Statul prin efectul legii, urmează să răspundă pentru acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

15. Cât privește cerința privind repararea prejudiciului moral cauzat reclamantului, precizează că drept urmare a acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, materializate în învinuirea reclamantului în comiterea unei infracțiuni grave, condamnarea și respectiv deținerea în arest lui Starîș Ghenadie i-a fost cauzat un prejudiciu moral considerabil, care urmează a fi reparat integral de către Stat, prin achitarea în beneficiul reclamantului a unei compensații bănești într-o mărime rezonabilă și echitabilă de 1 000 000,00 de lei.

16. A declarat că a fost luat sub arest imediat din sala de judecată la data de 13 noiembrie 2019, în baza deciziei de condamnare a Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2019 și respectiv, eliberat din penitenciar la data de 23 iunie 2020, în baza deciziei din 23 iunie 2020 a Curții Supreme de Justiție.

17. Astfel, rezultă cert că reclamantul a fost deținut ilegal în arest, în Penitenciarul nr.2 - Lipcani, o perioadă de 232 de zile (13 noiembrie 2019 – 23 iunie 2020). Respectiv, lipsirea ilegală a reclamantului de libertate și plasarea acestuia în arest în penitenciar, unde a fost deținut în condiții

degradante (condițiile de detenție în penitenciarele din Republica Moldova sunt constatate prin Rapoartele Consiliului pentru Prevenirea Torturii) - în mod indiscutabil au cauzat reclamantului suferințe fizice și psihice considerabile. De asemenea, pe perioada de 232 de zile de detenție nelegitimă în penitenciar, reclamantul a fost lipsit de modul său obișnuit de viață, de activitățile sale cotidiene, precum și de posibilitatea de dezvoltare personală (muncă, afaceri, studii, etc.). Mai mult ca atât, prin deținerea nelegitimă a reclamantului în stare de arest, acestuia i-a fost încălcat/îngrădit dreptul la respectarea vieții private și de familie, Starîș Ghenadie fiind lipsit de afecțiunea și grija din familie, precum și lipsit de posibilitatea de a-și întreține familia.

18. A indicat că a fost supus în mod nelegitim urmării penale, fiindu-i incriminată săvârșirea unei infracțiuni grave (art.XX alin.(X) din Codul penal), pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoarea de la 7 la 10 ani. Totodată, Starîș Ghenadie a fost supus procedurilor de urmărire penală, fiindu-i atribuit și menținut statutul de bănuț, învinuit, inculpat și condamnat - pe o durată de 5 (cinci) ani, începând cu data de 16 februarie 2017 - data recunoașterii reclamantului în calitate de bănuț și până la data de 09 februarie 2022 - data devenirii irevocabile a sentinței/deciziei de achitare a lui Starîș Ghenadie.

19. A susținut că circumstanțele enunțate, confirmă gravitatea suferințelor fizice și psihice suportate de reclamant, ca urmare a acțiunilor ilicite din partea exponenților statului, privind urmărirea penală, deținerea în arest și condamnarea reclamantului. Totodată, la caz consideră necesar de reținut statutul persoanei pe parcursul procedurilor penale derulate în privința sa, imaginea acestuia, onoarea și demnitatea care i-au fost afectate prin supunerea procedurilor penale, înaintarea unor învinuiri de comiterea faptei ilicite infracționale, condamnarea și punerea în executare a pedepsei, cu achitarea ulterioară a reclamantului. Astfel, aflarea reclamantului sub incidența procedurilor penale cu statut de bănuț, învinuit, inculpat și condamnat în circumstanțele descrise mai sus - impune implicit răspunderea statului pentru lezarea drepturilor și libertăților fundamentale ale lui Starîș Ghenadie.

20. Drept urmare, prin cererea de chemare în judecată a solicitat încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Starîș Ghenadie a prejudiciului moral în mărime de 1 000 000,00 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 12 203,00 de lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

21. Prin hotărârea din 28 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Starîș Ghenadie. S-a dispus încasarea din contul bugetului de stat al RM, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficul lui Starîș Ghenadie a

prejudiciul moral în mărime de 232 000,00 de lei. S-a încasat cheltuielile de judecată formate din cheltuieli pentru asistența juridică în mărime de 12 203,00 de lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

22. La 30 martie 2023, Procuratura Generală a RM a declarat apel împotriva hotărârii din 28 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea cererii de apel, modificarea hotărârii primei instanțe, cu diminuarea cuantumului determinat cu titlu de prejudiciu moral, cu încadrarea acestuia în limite rezonabile.

23. La 06 aprilie 2023, Starîș Ghenadie a declarat apel împotriva hotărârii din 28 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond în partea cerințelor respinse cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii integral.

24. Tot, la 06 aprilie 2023, Ministerul Justiției al RM a declarat apel împotriva hotărârii din 28 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea cererii de apel, modificarea hotărârii primei instanțe, cu diminuarea sumei prejudiciului moral încasat în corespundere cu cauzele similare examinate de către Curtea Europeană și instanțele naționale.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

25. Prin decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins ca neîntemeiate apelurile declarate de către Starîș Ghenadie, de către Ministerul Justiției al RM, de către Procuratura Generală a RM și s-a menținut hotărârea din 28 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.7; 8/22, vol.II).

26. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând prevederile Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prevederile art. 66 alin. (2) pct. 34), art.524, art. 525 alin.(1), (2), (3) din Codul de procedură penală, prevederile art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil, în coraport cu criticile formulate în cererile de apel declarate de Starîș Ghenadie și de Ministerul Justiției al RM și de Procuratura Generală a RM, și a conchis ca acestea sunt neîntemeiate, or, instanța de fond corect a apreciat circumstanțele cauzei și a concluzionat că Starîș Ghenadie este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, or în privința ultimului a fost emisă o sentință de achitare în temeiul art. 390 alin. (1) pct.3 din Codul de procedură penală, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, ceea ce constituie un temei al reabilitării persoanei.

27. La caz, instanța de apel a reținut că alegațiile Ministerului Justiției al RM, precum că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care ilegalitatea actului procedural n-a fost constatată și prevederile art. 3 și 6 din Legea nr.1545-XII din 25 februarie 1998, sunt indisolubile, or, deși la caz nu a fost constatată ilegalitatea nici a unui act procedural ale organului de urmărire penală, totuși condamnarea persoanei cu plasarea acesteia în penitenciar în vederea executării pedepsei penale, urmată de achitarea persoanei, prin constatarea a unui temei de reabilitare, acordă dreptul la despăgubiri persoanei vătămate.

28. La fel, instanța de apel a considerat că în acest sens sunt juste concluziile instanței de fond precum că și în situația în care organul de urmărire penală a respectat cerințele formale la întreprinderea acțiunilor de urmărire penală, acest complex de acțiuni în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite odată cu emiterea deciziei de achitare din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii și aceasta rezultă din interpretarea sistemică a Legii nr.1545-XII din 25 februarie 1998. Or, eșecul actului de învinuire prin sine constituie o confirmare a încălcării drepturilor persoanei, comise de autorități față de cel tras la răspundere penală, indiferent dacă în final s-a ajuns sau nu la condamnarea publică, achitarea persoanei sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală.

29. Prin urmare, instanța de apel a constat că la caz s-a admis o ingerință în drepturile fundamentale garantate ale lui Starîș Ghenadie, fiind aplicabile dispozițiile articolelor 3, 6, 10 și 11 ale Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, dispozițiile articolelor 219, 525 din Codul de procedură penală, precum și dispozițiile articolelor 1998, 2007, 2036, 2037 din Codul civil, fiind stabilit cert că, Starîș Ghenadie a avut calitatea de bănuț, învinuit apoi inculpat în cadrul cauzei penală pornită în baza unor probe acumulate de organul de urmărire penală, fiind stabilit cu certitudine faptul că reclamantul de o perioadă de 5 ani a fost impus să își probeze nevinovăția în fața organului de urmărire penală, organelor procuraturii și instanțelor judecătorești, față de acesta fiind aplicată și pedeapsa penală sub formă de închisoare, iar reclamantul a fost deținut în penitenciar pe parcursul a 232 de zile, în perioada 13 noiembrie 2019 – 23 iunie 2023.

30. Subsecvent, instanța de apel a reținut că temeiul în baza căruia a fost achitat reclamantul este prevăzut la 390 alin. (1) pct.3 din Codul de procedură penală și reprezintă un temei de reabilitare prin prisma normei respective. cât și în temeiul art.6 lit. a) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, ultimul este în drept de a-i fi reparat prejudiciul, or, prin acuzarea sa în faptele descrise în rechizitoriul lui Starîș Ghenadie i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de art.5 CEDO – Dreptul la libertate și siguranță.

31. În continuare, cu referire la dispozițiile art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, art. 2037 din Codul civil, în coraport cu

cerința reclamantului privind încasarea prejudiciului moral, instanța de apel a concluzionat că la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

32. Deci, instanța de apel reține că conform prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se determină de instanța de judecată luându-se în considerare:

i) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă – în speță, Starîș Ghenadie a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XX alin.(X) din Codul penal, pentru care este prevăzută pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen până la 12 ani;

ii) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, la caz, acțiunile organelor urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței judecătorești au fost contrare drepturilor fundamentale garantate de art.5 CEDO – Dreptul la libertate și siguranță, pe parcursul procesului penal Starîș Ghenadie a fost plasat în penitenciar și a executat pedeapsa penală pe parcursul unei perioade de 232 de zile, deși pe parcurs a fost stabilit că aceste măsuri nu au fost necesare în măsura în care reclamantul a fost reabilitat printr-un act procesual irevocabil;

iii) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei.

33. Subsecvent, instanța de apel a notat că la momentul pornirii urmăririi penale, Starîș Ghenadie nu era angajat în câmpul muncii în Republica Moldova, iar din declarațiile acestuia a indicat că drept urmare al intentării procesului penal, iar ulterior al condamnării acestuia au avut de suferit membrii familiei sale.

34. În speță, durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, a fost efectuată pe parcursul unei perioade de mai mult de 5 ani, fiind inițiată la 03 februarie 2017 prin ordonanța de începere a urmăririi penale și finalizându-se cu decizia din 09 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție. Iar, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. În urma aplicării măsurilor preventive, Starîș Ghenadie a fost privat de libertate începând cu 13 noiembrie 2019 până la 23 iunie 2023, adică pe parcursul unei perioade de 232 de zile.

35. În această ordine de idei, instanța de apel a considerat necesar să accentueze faptul că la determinarea quantumului prejudiciului moral, prima instanță în mod primordial a ținut cont de suferințele psihologice și afectarea stării emoționale al reclamantului, din moment ce participarea la acțiunile procesuale, întocmirea actelor de procedură, pledarea în fața organelor de drept, precum și plasarea în penitenciar, au limitat dreptul la libertate și la prezumția de nevinovăție al reclamantului, au creat un disconfort vădit reclamantului, au consumat timp și emoții și au condiționat stările specificate de către Starîș Ghenadie în cererea de chemare în judecată.

36. Prin urmare, instanța de apel a considerat că prima instanță, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către Starîș Ghenadie, provocate prin intentarea în privința ultimei a urmăririi penale, înaintarea neîntemeiată al acușărilor și aplicarea neîntemeiată a pedepsei penale în privința ultimului, corect instanța a stabilit că prejudiciul în mărime de 232 000,00 de lei corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de ultimul, în rest pretențiile reclamantului urmează a se respinge ca neîntemeiate.

37. Corespunzător, instanța de apel reținut că la aprecierea quantumului prejudiciului moral, prima instanță a ținut cont, în principal de impactul ce le-au avut acușările în privința reclamantului Starîș Ghenadie și aplicarea în privința acestuia al pedepsei penale prin plasarea acestuia în penitenciar pe o perioadă de 232 de zile, or, quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor, iar suma de 232 000,00 de lei este una rezonabilă și echitabilă în raport cu suferințele psihice ale reclamantului cauzate prin atragerea ilegală la răspundere penală, fiind o soluție corectă raportarea prejudiciului calculat la suma de 1 000,00 de lei pentru fiecare zi petrecută de către reclamant în penitenciar.

38. De asemenea, instanța de apel a statuat că cu toate că o cuantificare exactă a prejudiciului moral suferit de către Starîș Ghenadie este imposibilă, apreciind totuși că despăgubirile ce se acordă trebuie să fie proporționale cu prejudiciul ce se impune a fi reparat, instanța, prin raportare la datele concrete ale cauzei, cu respectarea principiului echității apreciază că suma de 1 000 000,00 de lei sub forma prejudiciului moral pretins este una inequitabilă, astfel că prin stabilirea unor despăgubiri de 232 000,00 de lei se va realiza o compensare bănească echitabilă a daunelor inerente suportate de reclamant.

39. Astfel, instanța de apel a concluzionat că quantumul prejudiciului moral pretins de către Starîș Ghenadie este disproporțional și mărit în raport cu circumstanțele stabilite în speță, la determinarea quantumului acestuia urmând a fi respectat criteriul echității, care presupune că despăgubirile

pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, cu menținerea echilibrului între daunele efectiv pricinuite și suma acordată, la caz un criteriu ce a mai stat la baza acordării prejudiciului moral ține de gravitatea infracțiunii incriminate, fiind o infracțiune gravă pentru care este prevăzută pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen până la 12 ani, precum și obligarea acestuia de a executa pedeapsa cu închisoarea pe o perioadă de 232 de zile.

40. Totodată, instanța de apel a conchis că urmează a fi respinse ca neîntemeiate și criticile Ministerului Justiției al RM, precum că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele legislației, iar lui Starîș Ghenadie i-au fost asigurate toate garanțiile prevăzute de legislația procesuală, or, prin prisma art. 2007 alin. (1) din Codul civil, este suficient ca să existe un temei de reabilitare al persoanei fizice, iar repararea prejudiciului poate fi solicitată chiar și în lipsa vinovăției organului de urmărire penală.

41. Cu referire la solicitarea reclamantului privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în prezenta cauză în mărime de 12 203,00 de lei, instanța de apel a constatat că prima instanță corect a dispus admiterea pretenției respective pe motiv că reclamantul a demonstrat cu certitudine temeinicia acestor pretenții, prezentând bonul de plată seria DAA nr. XXXXX din 01 aprilie 2022 (f.d.9), prin care se dovedește achitarea de către Starîș Ghenadie a sumei de 12 203,00 de lei în beneficiul BAA „Nagacevschi și Partenerii”, pentru serviciilor juridice conform contractului de asistență juridică nr. VCI-XXXc/XX din XX martie XXXX.

42. În acest sens, instanța de apel a considerat că Starîș Ghenadie indubitabil a suportat în mod real și efectiv cheltuielile de asistență juridică pretinse, fiind cert faptul că reclamantul este în drept de a pretinde compensarea acestor cheltuieli, fiind o sumă rezonabilă pentru prestația de asistență juridică acordată de către reprezentantul acestuia, avocatul Ciuperca Vasili.

43. La fel, instanța de apel a stabilit că prima instanță, la încasarea cheltuielilor pentru asistenta juridică, a ținut cont de complexitatea cauzei, de faptele stabilite, de volumul de lucru, apreciind necesitatea cheltuielilor, realmente angajate și rezonabile ca mărime, fapt pentru care just a concluzionat că cheltuielile de asistență juridică ale lui Starîș Ghenadie urmează a fi recuperate, în mărime de 12 203,00 de lei în prezenta cauză, considerându-le ca fiind cheltuieli necesare, care au fost în mod real suportate, în limita unui quantum rezonabil, ținând cont, totodată, și de complexitatea prezentei cauze.

44. Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar argumentele invocate de către apelanți sunt nefondate și combătute integral prin constatările expuse supra,

instanța de apel a ajunge la concluzia de a respinge apelurile declarate și a menține hotărârea primei instanțe.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

45. La 26 martie 2024, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița, în baza procurii nr.15 din 17 februarie 2023 (f.d.33, vol.II), a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea depusă de Starîș Ghenadie să fie respinsă integral ca neîntemeiată (f.d. 25/32, vol.II).

46. În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar invocându-se că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au pătruns în esența cauzei, apreciind greșit și arbitrar probele, superficial și incorect solicitările cu care a fost investită, ceea ce impută, în esență, că judecătorii nu au cercetat multiaspectual, complet, nepărtinitor și nemijlocit probatoriul administrat, fixând la bază argumente iluzorii, bazate pe ipoteze de ordin subiectiv, prezentate faptic de reclamant și avocatul acestuia.

46.1. Subsecvent, a evidențiat că decizia contestată conține lacune și este dictată de concluzii nemotivate. Or, atât practica CEDO cât și doctrina au învederat că motivarea unei hotărâri asigură părților drepturi concrete, efective, ce implică materializare și nu doar ipotetice.

46.2. La caz, însă, instanțele de judecată ierarhic inferioare prin memoriul hotărârilor sale, nu oferă putere de convingere, or, aceasta trebuia temeinic motivată și să cuprindă raționamentul logico-juridic al magistratului care pronunță hotărârea. Iar, nemotivarea hotărârii, în concluzie, atrage anularea acesteia, astfel încât hotărârea ulterioară să fie una legală și să cuprindă toate aspectele prevăzute de Codul de procedură civilă.

46.3. În această ordine de idei a mai susținut că soluția adoptată de instanța de judecată, prin decizia contestată, nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art.6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

46.4. În contextul celor enunțate mai sus a considerat că decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, este una neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate, arbitrară, emisă cu încălcarea normelor de drept material, procedural, fiind aplicate și interpretate eronat, concluziile, expuse în hotărâre, sânt în contradicție cu circumstanțele cauzei, cu probele, și fără a fi motivate, or, motivarea este o puternică garanție a imparțialității și a

calității actului de justiție, obligativitatea motivării fiind o condiție a procesului echitabil, exigență a art.6 alin.(1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

46.5. Cu referire la cerința admisă privind compensarea unui prejudiciu moral, în cuantum de 232 000,00 de lei, o consideră greșită și în acest sens a menționat faptul că art. 11 din Legea nr. 1545/1998 circumscrie anumite criterii privind evaluarea compensației pentru repararea prejudiciului moral. Deci, mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

46.6. În acest sens, a considerat necesar de a reitera că atât instanța de fond cât și instanța de apel au ignorat în totalitate prevederile art. 219 alin.(4) din Codul de procedură penală, or, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanțele de judecată urmează să i-a în considerație - suferințele fizice ale victimei; gravitatea și persistența suferințelor psihice, inclusiv legate de incapacitatea de a se apăra pe sine ori alte persoane; prejudiciul agrement sau estetic; pierderea speranței în viață; pierderea onoarei prin defăimare; suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate, etc.

46.7. La caz, a susținut că soluția instanței de fond privind încasarea sumei în mărime de 232 000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în contextul celor enunțate, este o pretenție neîntemeiată și exagerată, or, la materialele cauzei, nu se regăsesc probe pertinente, concludente și verosimile, de impecabilitate probațională în legalitatea interesului litigios, de încasare a prejudiciului moral solicitat.

46.8. În ce privește pretenția privind încasarea cheltuielilor de judecată a 12 203,00 de lei asistență juridică ca cerințe subsecvente celei de bază, a susținut că urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată. Or, în sensul cheltuielilor de asistență juridică, prin prisma Recomandării Curții Supreme de Justiție nr.23 privind unele aspecte ale încasării cheltuielilor de asistență juridică, Recomandării Consiliului Uniunii Avocaților privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr.2 din 30 martie 2012, precum și a practicii Curții Europene, a precizat că la aprecierea cheltuielilor pentru asistență juridică urmează a fi constatat faptul dacă

acestea au fost necesare, realmente angajate și rezonabile în cuantumul solicitat.

46.9. În concluzie, a notat că faptele relatate generează casarea hotărârii apelate, deoarece menținerea acesteia în condițiile enunțate, ar constitui pentru apelant o îngădire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului. De asemenea, a specificat că asemenea hotărâri/decizii ar putea genera o practică vicioasă cu declanșarea mecanismului de condamnări a Republicii Moldova la CEDO.

47. La 23 aprilie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa intimatului Starîș Gheorghe, precum și intervenientului accesoriu Procuratura Generală a RM, copia recursului declarat de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Constantin Cachița, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d.38, vol.II).

48. La 14 mai 2024, Procuratura Generală a RM, a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat ca acesta să fie considerat admisibil, casată decizia instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată (f.d.41, vol.II).

49. Starîș Gheorghe, deși, la 29 aprilie 2024, a recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 39, vol. II), acesta nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

50. Art. 434 alin.(1) – (2) din Codul de procedură civilă, prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

51. Așadar, cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 06 decembrie 2023 (f.d.7, vol.II).

52. Potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.1562, rezultă că instanța de apel la 05 martie 2024, a remis prin intermediul poștei terestre

în adresa participanților la proces, pentru cunoștință copia deciziei integrale din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.23, vol.II), însă, date care ar confirma recepționarea acestora de către ultimii la materialele nu se regăsesc.

53. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, la 26 martie 2024, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

54. Art. 429 alin.(1) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

55. Art. 431 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.”

56. Art. 432 alin. (1) lit.b), e) și (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că, recursul este admis dacă:

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2)Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

57. Art. 433 alin.(1) lit.a) și f) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1); f) recursul este vădit neîntemeiat.”

58. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, stabilește că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

59. Completul de judecată notează că potrivit legii procesual-civile examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului. La caz, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs la 26 martie 2024, după modificările operate în Codul de procedură civilă în redacția Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Constantin Cachița a făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău că aceasta ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, iar prin admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM s-ar consolida sau s-ar modifica jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

61. În continuare, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

62. Distinct, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că motivele recursului declarat de sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea cadrului legal aplicabil speței deduse judecății.

63. Dezacordul recurentului cu soluția instanței de apel nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

64. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

65. La caz, reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Constantin Cachița a invocat dispozițiile art.432 alin.(1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, însă, acesta nu a explicat concret aceste pretenții.

66. Astfel că, art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

67. Cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit. e) din Codul de procedură civilă, recurentul susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

68. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

69. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Balliktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

70. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

71. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat

anterior de aceiași judecători (a se vedea cauza *Tel v. Turkey*, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (a se vedea cauza *Andelković v. Serbia*, 2013; cauza *Lazarević v. Bosnia and Herzegovina*, 2020).

72. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

73. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia „hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

74. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

75. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o aprecierea eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

76. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit. e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

77. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat necesar de a menționa faptul că nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

78. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

79. Cu referire la cauzele invocate de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Constantin Cachița în cererea de recurs, cu titlu de practică unitară, Completul de judecată menționează că nu poate fi apreciată ca fiind o practică uniformă a Curții Supreme de Justiție, întrucât aceasta a fost pronunțată în perioada anterioară modificării orientării jurisprudențiale în materia interpretării normelor legale aplicabile spețelor ce vizează aceeași problemă.

80. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în prezent, practica Curții Supreme de Justiție a evoluat, iar soluțiile pe marginea unei astfel de categorii de litigii oferă o apreciere distinctă (a se vedea de exemplu hot. nr. 2ra-523/21 din 02 iunie 2021, nr.2ra-1171/21 din 22 septembrie 2021 și nr.2ra-1986/21 din 02 februarie 2022).

81. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că hotărârile invocate de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Constantin Cachița nu pot fi considerate relevante acestei categorii de cauze și nu corespunde liniei jurisprudențiale actuale a Curții Supreme de Justiție.

82. Cu referire la cauza nr. 2ra-1578/22, invocată de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Constantin Cachița în cererea de recurs, cu titlu de practică unitară, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

menționează că aceasta poate fi apreciată de către instanța de recurs, doar în vederea justificării cuantumului prejudiciului moral acordat lui Starîș Ghenadie, prin hotărârea instanței de fond, menținută prin decizia instanței de apel supusă recursului, deoarece în cauza nominalizată, reclamantul s-a aflat în detenție începând cu data de 26 septembrie 2016, când a fost luat imediat sub strajă din sala de ședințe, până la 14 martie 2017 (aproximativ 170 de zile), iar pentru perioada respectivă i-a fost acordat suma de 200 000,00 de lei ($200000/170$ de zile = 1 176,47 de lei/per zi), cu titlu de prejudiciu moral, o sumă mult mai mare de cât cea acordată în prezenta cauză ($232000/232=1000,00$ de lei per zi).

83. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

84. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art.440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul depus de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat